

Sygn. akt I C 1928/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Iwona Wielkanowska

Protokolant: : sekr. sądowy Magdalena Konczewska

po rozpoznaniu w dniu 29 sierpnia 2016 r. w Toruniu

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.

przeciwko S. Z.

przy udziale : interwenienta ubocznego (...) Spółka Akcyjna w W. po stronie pozwanego

o zapłatę

1. oddała powództwo

2. zasądza od powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. na rzecz pozwanego S. Z. kwotę 4.027,13 zł (cztery tysiące dwadzieścia siedem złotych trzynaście groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu,

3. zasądza od powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. na rzecz interwenienta ubocznego (...) Spółka Akcyjna w W. kwotę 4.729 zł (cztery tysiące siedemset dwadzieścia dziewięć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu,

4. nakazuje zwrócić pozwanemu S. Z. kwotę 13,87 zł (trzynaście złotych osiemdziesiąt siedem groszy) tytułem niewykorzystanej zaliczki na koszty świadków

Sygn. akt IC 1928/15

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. w pozwie przeciwko pozwanemu S. Z. domagał się zasądzenia kwoty 111.225 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu. W uzasadnieniu powód podał, iż w toku postępowania upadłościowego Zakładów (...) w C. pozwany będąc syndykiem masy upadłości bezprawnie włączył do masy upadłości budynki i budowle będące przedmiotem umowy leasingu kapitałowego i umowy dzierżawy znajdujące się na gruncie będącym w użytkowaniu wieczystym powoda. Powód wystąpił do Sądu Rejonowego w Włocławku z wnioskiem o wyłączenie z masy upadłości nienależących do majątku upadłego nieruchomości objętych umową leasingu i dzierżawy. Wyrokiem z dnia 11.06.2013r. Sąd Rejonowy w Włocławku uznał wniosek powoda za zasadny i wyłączył z masy upadłości Zakładów (...) w C. przedmiot umowy leasingu i umowy dzierżawy. Powód podniósł, iż postanowieniem z dnia 30.08.2013r. Sąd umorzył postępowanie upadłościowe Zakładów (...) w C.. Niniejszym pozwem powód dochodzi odszkodowania stanowiącego równowartości kosztów sądowych jakie zobowiązany był ponieść składając wniosek o wyłączenie z masy upadłości mienia bezprawnie włączonego przez pozwanego do masy upadłości. Na dochodzoną kwotę składają się: kwota 107.271 zł plus 354 zł wynikające z postanowienia Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 07.10.2013r ((...) 141/13) i kwota 3600 zł wynikająca z wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 07.10.2013r (VI Ga 111/13) Jako podstawę odpowiedzialności pozwanego

strona powodowa wskazała art. 415 kc w zw. z art. 160 ust.3 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze. (k. 2-8 , 52, 150-153)

W odpowiedzi na pozew pozwany S. Z. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu oraz wezwanie do udziału sprawie po stronie pozwanej (...) S.A. w W.. W pierwszej kolejności pozwany zaznaczył, iż w skład majątku Zakładów (...) w C. nie wchodziło prawo własności budynków ani prawo użytkowania wieczystego nieruchomości ale prawo do korzystania i dzierżawy nieruchomości, które wynikały z umowy z dnia 26.06.2008r. Zatem twierdzenia powoda o włączeniu mienia stanowiącego jego własności do masy upadłości było nieprawdziwe. Pozwany podniósł, iż nie naruszył ciężących na nim obowiązków a jego postępowania jako syndyka w toku postępowania upadłościowego było zgodne z obowiązującymi przepisami prawa i celem tegoż postępowania. Dodał, iż współpracował z powodem w przedmiocie próby sprzedaży przedsiębiorstwa jako całości. Pozwany podkreślił, iż wniosek powoda o wyłączenie z masy upadłości przedmiotowych nieruchomości został oddalony przez Sędziego Komisarz postanowieniem z dnia 23.11.2012r. z uwagi na brak wykazania przez powoda faktu skutecznego wypowiedzenia umowy leasingu i dzierżawy. Powód złożył skuteczne oświadczenie o wypowiedzeniu umowy leasingu i dzierżawy dopiero w dniu 23.04.2013r. , a zatem już po wytoczeniu powództwa o wyłączenie przedmiotowych nieruchomości z masy upadłości. Zdaniem pozwanego wytoczenie niniejszego powództwa jest próbą przerzucenia na niego odpowiedzialności za wadliwe prowadzenie przez powoda postępowania o wyłączenie z masy upadłości na etapie rozstrzygania wniosku przez sędziego Komisarza. Gdyby powód złożył do tegoż wniosku dowód na okoliczność skutecznego wypowiedzenia umowy leasingu i dzierżawy, wniosek o wyłączenie z masy upadłości zostałyby prawdopodobnie rozstrzygnięty przez Sędziego Komisarza pozytywnie i nie byłoby potrzeby wytoczenia kosztownej sprawy o wyłączenie. Pozwany dodał, iż powód mimo, iż posiadał wiedzę w przedmiocie składników majątku upadłego pozostałych po umorzeniu postępowania nie podjął żadnych kroków zmierzających do wyegzekwowania spornej należności z majątku upadłego . Odpowiedzialność za koszty postępowania upadłościowego niezaspokojone przed jego umorzeniem ponosi upadły, który funkcjonuje w obrocie prawnym a nie syndyk. Nadto pozwany podał, iż poniesienie przez powoda kosztów procesu o wyłączenie z masy upadłości nie pozostaje w bezpośrednim związku przyczynowym z zachowaniem pozwanego. (k. 56-65, 175-177, k. 454-461)

Interwenant uboczny po stornie pozwanego (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu interwenant uboczny podniósł, iż roszczenie o zasądzenie kwoty dochodzonej pozwem jest bezzasadne ponieważ jego źródłem było postanowienie sędziego komisarza a nie działanie syndyka, a po drugie osoba odpowiedzialną za zapłatę kosztów procesu jest upadły, który z momentem umorzenia postępowania upadłościowego wszedł na miejsce syndyka.(k. 155-161)

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 26.08.2008r. powód (...) spółka z o.o. w Ł. (wcześniej (...) Spółka z o.o. w Ł.) zawarł z Zakładami (...) spółka z o.o. umowę leasingu kapitałowego. Przedmiotem, umowy były budynki i budowle znajdujące się na działkach położonych w C. przy ul. (...) objętych kw nr KW WL 1W/ (...). Umowę zawarto na okres do dnia 20.10.2023r. Na jej podstawie Zakłady (...) w C. sp. zo.o. jako leasingobiorca były uprawniony do używania rzeczy i pobierania z niej pożytków na czas oznaczony.

W dniu 26.09.2008r. (...) spółka z o.o. w Ł. zawarła z Zakładami (...) Spółka z o.o. w C. umowę dzierżawy, której przedmiotem było prawo użytkowania wieczystego działek gruntu położonych w C. przy ul. (...) objętych kw nr KW WL 1W/ (...), z wyłączenie przedmiotu leasingu ujętego we wskazanej wyżej umowie leasingu.

Obie umowy zostały zawarte do dnia 20.10.2023r.

/bezsporne/

W trakcie postępowania o ogłoszenie upadłości Zakładów (...) spółka z o.o., Sąd Rejonowy we Włocławku udzielił zabezpieczenia poprzez ustanowienie pozwanego nadzorcą sądowym.

(dowód: postanowienia z dnia 27.04.2012r. - k. 1072)

W sprawozdaniu z czynności nadzorcy sądowego z 11.05.2012r. pozwany podał, iż dłużnik nie jest właścicielem ani użytkownikiem wieczystym żadnej nieruchomości.

(dowód: sprawozdanie z dnia 11.05.2012r. – k.69-76, 1074-1106).

Postanowieniem z dnia 15.05.2012r. Sąd Rejonowy we Włocławku ogłosił upadłość Zakładów (...) spółka z o.o., obejmująca likwidację majątku upadłego, a syndykiem wyznaczył pozwanego S. Z..

/bezsporne /

W sprawozdaniu wprowadzającym z 12.06.2012r. syndyk ponownie podał, iż dłużnik nie jest właścicielem ani użytkownikiem wieczystym żadnej nieruchomości. Wskazał, iż jego ocenie najkorzystniejszym dla masy upadłości byłaby sprzedaż przedmiotu leasingu w ramach sprzedaży przedsiębiorstwo jako całości, a następnie rozliczenie się z finansującym. Podał, iż w dniu 07.05.2012r. odbyło się spotkanie z przedstawicielami finansującego, który nie wykluczył powyższego sposobu uregulowania wzajemnych relacji.

(dowód: sprawozdanie z 12.06.2012r. –k. 78-87, 471-478)

W planie likwidacyjnym majątku Zakładów (...) spółka z o.o pozwany stwierdził, iż podejmie próby sprzedaży przedsiębiorstwa jako całości w terminie do dnia 15.09.2012r.

(dowód: kopia planu likwidacyjnego – k.37, k. 479.

W toku postępowania upadłościowego syndyk włączył do masy upadłości budynki i budowle będące przedmiotem umowy leasingu i umowy dzierżawy znajdujące się na gruncie będącym w użytkowaniu wieczystym powoda tj:

- budynek produkcyjny,

- magazyn żywca,

-budynek magazynowo techniczny

-budynek kotłowni,

-budynek hydroforni,

-budynek administracyjno-biurowy,

-budynek warsztatów,

-zespół garaży,

budynek myjni samochodów,

-budynek tarfostacji,

-budynek portierni,

-studnie głębione,

-zbiorniki,

- ogrodzenie nieruchomości,

oraz prawo wieczystego użytkowania działek gruntu położonych w C. przy ul. (...) objętych kw nr KW (...), w której jako użytkownik wieczysty wpisany jest powód, na których to działkach posadowione są budynki opisane powyżej.

(dowód: arkusz spisu z natury – k. 40, 77, 488-614)

W dniu 23.07.2012r. strony wzięły udział w spotkaniu dotyczącym uruchomienia produkcji w obiektach po upadłym, które przeprowadzono w siedzibie Urzędu Gminy C..

/bezsporne /

W dniu 14.08.2012r. syndyk sporządził sprawozdanie z działalności, w którym wskazał, iż złoży wniosek do sędziego Komisarza o wyznaczenie biegłego do sporządzania opisu i oszacowania przedsiębiorstwa. Po oszacowaniu przystąpi do likwidacji masy upadłości poprzez sprzedaż przedsiębiorstwa jako całości.

(dowód: sprawozdanie –k. 88-95, 617-625)

Powód złożył wniosek o wyłączenie z masy upadłości budynków i budowli oraz prawa użytkowania wieczystego działek. Postanowieniem z dnia 23.11.2012 roku Sędzia komisarz odmówił wyłączenia z masy upadłości przedmiotu leasingu kapitałowego i umowy dzierżawy i powołał się na przysługujące syndykowi prawo obligacyjne, jako wystarczającą przesłankę uzasadniającą odmowę wyłączenia. W uzasadnieniu tym Sędzia komisarz wskazał, iż oświadczenie powoda o rozwiązaniu umowy leasingu z dnia 17.04.2012r, było nieskuteczne.

Następnie powód 3.01.2013r. wystąpił z pozwem do Sądu Rejonowego we Włocławku z wnioskiem o wyłączenie z masy upadłości oraz zabezpieczenia powództwa powołując się na bezprawne włączenie do masy upadłości przedmiotu umowy leasingu i umowy dzierżawy.

Pismem z dnia 23.04.2013r. powód złożył syndykowi oświadczenie o wypowiedzeniu umowy leasingu i dzierżawy .

Wyrokiem z dnia 11.06.2013r. Sąd Rejonowy we Włocławku uznał powództwo za zasadne i wyłączył z masy upadłości przedmiot umowy leasingu i umowy dzierżawy. Z uwagi na fakt, że wyrok Sądu Rejonowego we Włocławku nie udzielił odpowiedzi na pytanie czy podstawą wydania orzeczenia było prawo własności czy skuteczne wypowiedzenie umowy dzierżawy i umowy leasingu – powód (stwierdziwszy, że ma to znaczenie w przypadku wystąpienia o odszkodowanie) wystąpił o wykładnię wyroku. Orzeczeniem z dnia 26.07.2013r. Sąd odmówił wykładni gdyż, jak stwierdził brał pod uwagę stan sprawy na dzień kiedy stosunek leasingu i dzierżawy był rozwiązany. Wyrokiem z dnia 07.10.2013r. Sąd Okręgowy w Toruniu oddalił apelację syndyka od powyższego wyroku jako bezzasadną oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3600 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

(dowód: wyrok SR w we W. – k. 13-14, uzasadnienie – k. 15-21, wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu z uzasadnieniem – k. 21-33, postanowienie Sadu Okręgowego w Toruniu – k. 35, k.112, 113 akt GUo 1/13)

Postanowieniem z dnia 07.10.2013r. Sąd Okręgowy w Toruniu zmienił postanowienie zawarte w pkt II wyroku Sądu Rejonowego we Włocławku z dnia 11.06.2013r. w ten sposób, iż podwyższył zasądzone od pozwanego koszty postępowania do kwoty 107.271 zł. oraz zasądził kwotę 354 z tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

(dowód; postanowienie z 07.10.2013r. w sprawie VIgZ 141/13 SO w Toruniu)

W sprawozdaniu z czynności z dnia 23.11.2012r. syndyk wskazał, iż zainteresowanie zakupem przedsiębiorstwa upadłego zgłosiła firma turecka A. z siedzibą w A., która złożyła ofertę zakupu całości majątku, a także stanowiących własność leasingodawcy budynków, budowli wraz z prawem użytkowania wieczystego działek, za łączną cenę 4.000.000,00 zł. oraz pan Z. B. kontrahent z W. .

(dowód: sprawozdanie – k. 96-105, 1023-1028, zeznania świadków Z. B., M. L. (1), M. L. (2), D. M. – k. 347 – 351 akt)

Strony wielokrotnie się spotykały i były zainteresowane sprzedażą przedsiębiorstwa jako całości .

(dowód : zeznania świadków G. K. , D. M. , M. M. , M. L. (2) – k.347-351 akt)

W dniu 20.05.2013r. Rada Wierzycieli podjęła uchwałę o zezwoleniu na odstąpienie od sprzedaży przedsiębiorstwa upadłej spółki jako całości i zezwoleniu syndykowi na sprzedaż poszczególnych składników majątku z wolnej ręki.

(dowód: pismo – k. 111, protokół z posiedzenia Rady wierzycieli – k. 112-114)

Gmina M. C. uchwałą z dnia 24.05.2013r. zaopiniowała negatywnie próby sprzedaży majątku spółki z o.o. (...) w C. w części i zaapelowała do syndyka i do powoda o wspólne działanie w celu rozpatrzenia złożonych ofert kupna całej firmy.

(dowód: uchwała gminy- k. 1029)

W dniu 30.08.2013r. Sąd Rejonowy w Włocławku na wniosek syndyka wydał postanowienie o umorzeniu postępowanie upadłościowego Zakładów (...). z o. w C.. Podstawę umorzenia stanowił art. 361 ust.1 pkt1 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze tj. brak majątku upadłego , który wystarczyłby na zaspokojenia kosztów postępowania. W uzasadnieniu stwierdzono, iż wartość przedsiębiorstwa upadłego określona została na kwotę 3.700.00,00 zł , a wartość majątku ruchomego pozostałego po wyłączeniu przedmiotów majątkowych obciążonych rzeczowo nie jest wyższa niż 1.300.000,00 zł.

(dowód: postanowienie Sądu Rejonowego- k . 141-144, 467-469, wniosek – k. 1037)

Na mocy umowy z dnia 07.11.2013r. powód oddał pozwanemu w przechowanie rzeczy szczegółowo określone w protokole zdawczo-odbiorczym (arkusze spisowe od 1 do 111) stanowiącym załącznik do ww. umowy.

(dowód: umowa- k. 192-194)

Komornik sądowy w T. G. P. (1) prowadził postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 1725/15 (poprzednio w sprawie KM 63/14 T. T. (1)) z wniosku G. J. przeciwko dłużnikowi Zakładom (...) spółka z o.o. Podobnie jak komornik G. P. (1) w sprawie Km 2464/14.

/bezsporne/

(...) S.A. w dacie zdarzenia udzielało pozwanemu ochrony ubezpieczeniowej z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej syndyków, nadzorców sądowych lub zarządców, od dnia 18.05.20012 r do 17.05.2013r. i od 18.05.2013r. do 07.05.2014r.

/bezsporne/

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny był w zasadzie bezsporny i wynikał ze zgromadzonych w aktach sprawy dokumentów. Został on uzupełniony dowodem z przesłuchania pozwanego oraz świadków : Z. B., G. K., M. L. (1), M. M., D. M., M. L. (2). Świadczenie potwierdziły stały kontakt stron , potwierdziły również koncepcje powoda sprzedaży przedsiębiorstwa jako całości.

Zeznania świadków nie miały decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Jeśli chodzi o przesłuchanie pozwanego Sąd dał mu wiarę odnośnie większości okoliczności faktycznych, które były zgodne z ustalonym stanem faktycznym sprawy. Pozwany w swoich zeznaniach kwestionował treść orzeczenia Sądu I i II instancji w postępowaniu o wyłączenie z masy upadłości. Przedstawił własną ocenę prawną zaistniałej w procesie o wyłączenie z masy upadłości sytuacji. Twierdził, iż w skład majątku upadłego nie wchodziło prawo własności budynków ani prawo użytkowania wieczystego nieruchomości ale prawo do korzystania i dzierżawy nieruchomości, które

wynikały z umowy z dnia 26.06.2008r. Zatem twierdzenia powoda o włączeniu mienia stanowiącego jego własności do masy upadłości było nieprawdziwe. Dalej pozwany podkreślał, iż podejmował próby sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego jako całości. Dodał, iż współpracował z powodem w przedmiocie próby sprzedaży przedsiębiorstwa jako całości. Ostatecznie pozwany podniósł, iż nie naruszył ciężących na nim obowiązków a jego postępowania jako syndyka w toku postępowania upadłościowego było zgodne z obowiązującymi przepisami prawa i celem tegoż postępowania.

W pierwszej kolejności należało rozważyć zarzut pozwanego i interwenienta ubocznego, iż wierzytelność dochodzona przez powoda powinna być zaspokojona w toku postępowania upadłościowego.

Przepisy prawa upadłościowego nie regulują jednoznacznie trybu dochodzenia wierzytelności w przypadku ogłoszenia upadłości. Problem omawianego trybu był przedmiotem kilku wypowiedzi Sądu Najwyższego. Mianowicie w uchwałach z dnia 25 VIII 1994 r. I PZP 33/94 (OSNAPiUS 1994/10/161), z 6 I 1995 r. I PZP 53/94 (OSNAPiUS 1995/11/129) i z dnia 29 VIII 1995 r. I PZP 22/96 (OSNAPiUS 1996/1/180) oraz w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 01.10. 1999 r.(II CKN 672/99) , Sąd Najwyższy wyjaśnił, że o trybie właściwym dla dochodzenia wierzytelności przeciwko syndykowi w przypadku ogłoszenia upadłości decydują dwa zdarzenia, data ogłoszenia upadłości i data powstania wierzytelności. Jeżeli wierzytelność powstała przed ogłoszeniem upadłości, czyli dotyczy upadłego podmiotu, to właściwa jest droga postępowania upadłościowego i sąd winien przekazać sprawę sędziemu komisarzowi. Jeśli natomiast powstała po ogłoszeniu upadłości, czyli jest skierowana wobec masy upadłości, to właściwa jest droga procesu.

Sąd w niniejszej sprawie przychylił się do tego stanowiska, podzielając przytoczoną w ww. orzeczeniach argumentację.

Na dochodzoną pozew kwotę składają się: kwota 107.271 plus 354zł zł wynikająca z postanowienia Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 07.10.2013r. i kwota 3600 zł wynikająca z wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 07.10.2013r. Wierzytelność powstała po zakończeniu postępowania upadłościowego. Tym samym nie była to wierzytelność masy upadłości. Jedyną drogą dochodzenia tej wierzytelności jest droga postępowania cywilnego.

Przechodząc do oceny merytorycznej powództwa wypada zauważyć , iż powód wystąpił przeciwko pozwanemu z roszczeniem odszkodowawczym o zapłatę opierając się na treści art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 28.02.2003r. Prawo upadłościowe i naprawcze (przed zmianą stanu prawnego) w zw. z art. 415 kc.

Przepis artykułu 160 ust. 3 ww. ustawy uzależnia odpowiedzialność syndyka masy upadłości od faktu wyrządzenia szkody będącej następstwem zawinionego nienależytego wykonywania przez niego obowiązków o charakterze ustawowym. W związku tym, że syndyka nie łączy stosunek umowny z upadłym, wierzycielami upadłego i osobami trzecimi, jego odpowiedzialność nie jest oparta na reżimie kontraktowym, lecz deliktowym, w którym wyrządzenie szkody stanowi samoistną podstawę jej naprawienia, jeżeli wyrządzona została na skutek nienależytego wykonania obowiązków (art. 160 ust. 3 Pr.u.n.). Zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa odpowiedzialność syndyka masy upadłości, nadzorca lub zarządcy za szkody wyrządzone na skutek nienależytego wykonywania ich obowiązków związanych z pełnioną funkcją, ma charakter deliktowy i opiera się na zasadzie winy bez względu na jej stopień (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2012 r., V CSK 405/11, OSNC 2013, nr 5, poz. 65). Zarazem judykatura podkreśla, iż nie ma podstaw do obciążania odpowiedzialnością Skarbu Państwa za szkody spowodowane przez syndyka, nadzorcę lub zarządcę, bowiem pomimo nadzoru ze strony sądu i sędziego-komisarza, podmioty te działają samodzielnie i nie mają statusu organów państwowych lub funkcjonariuszy publicznych.

Przesłankami odpowiedzialności syndyka w niniejszej sprawie są więc: szkoda , zawinione nienależyte wykonywanie obowiązków przez syndyka masy upadłości wynikających z przepisów prawa upadłościowego albo wymaganych celem tego postępowania oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy szkodą a nienależytym wykonywaniem obowiązków przez syndyka.

Zgodnie z art. 68 i 69 Pr.u.n. syndyk ustala skład masy, na podstawie wpisów w księgach upadłego oraz dokumentów bezspornych, przez sporządzenie spisu inwentarza. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2012 r., V CSK 405/11, oceniając charakter prawny spisu inwentarza, stwierdzono, że stanowi on jedynie oświadczenie wiedzy

syndyka. Zwrot "ustala" oznacza, że syndyk sporządzając spis nie może poprzestać na prostym przepisaniu treści dokumentów księgowych, lecz zobowiązany jest do weryfikacji danych pod kątem praw majątkowych rzeczywiście przysługujących upadłemu. Wprawdzie ocena zarówno wpisów w księgach, jak i dokumentach bezspornych może być dokonana przez syndyka jedynie od strony formalnej, bowiem na tym etapie postępowania nie ma podstaw do oceny ich prawdziwości, nie mniej jednak na podstawie wszystkich dostępnych informacji syndyk jest zobowiązany do dokonania ustalenia, czy dane prawo majątkowe należy zakwalifikować jako składnik masy upadłości. Ponieważ domniemanie określone w art. 69 ust. 3 p.u.n. jest domniemaniem wzruszalnym, syndyk jest także zobowiązany do oceny, czy posiadanie przez upadłego danej rzeczy w dniu ogłoszenia upadłości można zakwalifikować jako posiadanie samoistne w rozumieniu art. 336 k.c., bowiem tylko ten rodzaj posiadania uzasadnia jego zastosowanie.

Spis inwentarza można określić jako zdarzenie faktyczne, które należy traktować jako oświadczenie wiedzy. Pełni on rolę informacyjną, analityczną i sprawozdawczą, ale nie może zmienić statusu prawnego rzeczy. Umieszczenie danego składnika majątkowego w spisie inwentarza nie pozostaje bez znaczenia dla dalszego biegu postępowania upadłościowego. Bezpośrednim skutkiem jest przyjęcie, że składniki majątkowe umieszczone w spisie wchodzi, wskutek ustalenia przez syndyka, w skład masy upadłości. Ujęcie w spisie inwentarza danego składnika stanowi oświadczenie wiedzy syndyka, że upadłemu w dniu ogłoszenia upadłości służyło do niego prawo majątkowe. Również pominięcie w spisie określonych przedmiotów lub praw nie niweczy praw upadłego, bowiem masa upadłości może się powiększyć o składniki w nim niewymienione, jeżeli postępowanie przeprowadzone w toku postępowania upadłościowego wykaże prawo upadłego do tych składników.

Skoro syndyk ustala skład masy upadłości, to nie ulega wątpliwości, że na tym etapie postępowania może, na żądanie osoby uprawnionej, wyłączyć pewne składniki masy w wypadku stwierdzenia, że w dniu ogłoszenia upadłości nie były w posiadaniu upadłego i nie należały do jego majątku. Taką możliwość należy również dopuścić w okresie po sporządzeniu spisu inwentarza w sytuacji błędnego zakwalifikowania przez syndyka danej rzeczy lub praw majątkowego jako składnika masy upadłości z tym zastrzeżeniem, że dopuszczalne jest to wyłącznie w sytuacjach bezspornych i oczywistych, gdy nie ma żadnych wątpliwości, że indywidualnie oznaczone prawo do danego składnika majątkowego służy osobie trzeciej, a jego umieszczenie w spisie inwentarza było wynikiem błędu syndyka.

W tym miejscu warto zauważyć, że w doktrynie są prezentowane dwa przeciwstawne stanowiska; negujące możliwość wyłączenia danej rzeczy z masy upadłości przez syndyka po sporządzeniu spisu inwentarza bez orzeczenia sędziego – komisarza lub orzeczenia sądu oraz dopuszczające taką możliwość. Kwestia ta jest więc niejednolita.

Doktryna prawnicza i orzecznictwo sądowe podkreślają też, że postanowienia sędziego komisarza o odmowie wyłączenia i zgodzie na zbycie nie zwalniają syndyka z samodzielnej odpowiedzialności, ale w oznaczonych okolicznościach mogą uzasadniać jego ekskulpację. Jakkolwiek w takich wypadkach można przyjąć domniemanie zgodności z prawem i nienaruszenia interesu publicznego oraz interesu wierzycieli, ale można je wzruszyć wykazaniem winy syndyka (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CSK 48/06, "Monitor Prawniczy" 2013, nr 15, s. 820). Wskazuje się, że pomocna może być ocena, czy każda osoba mająca kwalifikacje wymagane od syndyka w danych okolicznościach i w normalnym toku podejmowania decyzji nie ustrzegłaby się od podjęcia działania, w którego wyniku doszło do wyrządzenia szkody.

Nie ulega wątpliwości fakt, iż wyrok Sądu Rejonowego z 11.06.2013r. i Sądu Okręgowego z 07.10.2013r. wyłączyły z masy upadłości rzeczy, które nie należały do upadłego. Zgodnie z art. 365 k.p.c. związanie wyrokiem innego sądu cywilnego ogranicza się do treści rozstrzygnięcia zawartego w sentencji a nie obejmuje jego motywów.

Co stało u podstaw takiego stanu rzeczy (po skutecznym wypowiedzeniu umowy leasingu i dzierżawy) powód się nie dowiedział, choć zdawał sobie sprawę jak ważne jest powyższe ustalenie, co ujął w swoim wniosku o wykładnię w lipcu 2013r. w sprawie V GUo 1/13.

Tok postępowania, procedowanie co do masy upadłego, współpraca z powodem (którego wolą było sprzedanie przedsiębiorstwa jako całości), skuteczne wypowiedzenie umowy dzierżawy i leasingu przez powoda pismem z dnia 23 kwietnia 2013r. a przede wszystkim wyjaśnienia samego pozwanego, którym sąd dał wiarę – pozwala stwierdzić, że

powództwo skierowane przeciwko S. Z. należy oddalić. Zdaniem Sądu powód nie podważył argumentacji pozwanego, że w spisie inwentarza zajął prawo do korzystania i dzierżawy przedmiotowej nieruchomości – które to prawo na dzień sporządzania spisu inwentarza mogło być ujęte w spisie inwentarza (zresztą w arkuszu spisowym z natury z dnia 28.05.2012r. w kolumnie 2 opisano przedmiot spisowy jako „Leasingodawca: (...) S.A. z siedzibą w Ł.”. Umowa leasingu kapitałowego zawarta została w dniu 26 września 2008r. na okres do dnia 20 października 2023r. Na jej podstawie Zakłady (...) spółka z o.o. uprawnione były do używania rzeczy i pobierania pożytków przez czas oznaczony. Dopiero okoliczności, które powstały po skutecznym wypowiedzeniu umowy opisanej wyżej, doprowadziły do wydania orzeczeń w Sądzie Rejonowym we Włocławku., korzystnych dla powoda.

Według ustawodawcy masę upadłości tworzy majątek należący do upadłego w dniu ogłoszenia upadłości. W nauce prawa cywilnego materialnego desygnatem pojęcia majątku jest mienie, w zakresie w jakim przysługuje określonemu podmiotowi prawa. W doktrynie jak i orzecznictwie Sądu Najwyższego panuje zgodny pogląd, że przez składniki mienia należy rozumieć mienie wszelkiego rodzaju, a zatem ruchomości, nieruchomości oraz wierzytelności i prawa byleby przedmiot wyłączenia był indywidualnie oznaczony i nadawał się do wydzielenia z masy.

Nie budzi wątpliwości, iż Syndyk posiadał świadomość, iż w skład majątku ZM (...) w C. nie wchodziło prawo własności budowli i budynków ani prawo wieczystego użytkowania nieruchomości. Wskazuje na to choćby treść sprawozdań z działalności, które sporządzał. W sprawdzaniach tych syndyk prawidłowo ustalił, iż budynki i budowle znajdujące się w posiadaniu upadłego zostały mu oddane jako przedmiot leasingu, oraz że upadły nie był właścicielem ani użytkownikiem wieczystym żadnych nieruchomości. Wynika to także z zeznań syndyka. W skład majątku upadłego wchodziło zaś prawo do korzystania z przedmiotowych składników majątku oraz prawo dzierżawy użytkowania wieczystego, które wynikały z zawartej przez tę spółkę z powodem umowy leasingu kapitałowego i umowy dzierżawy. To także wynika z zeznań pozwanego oraz z ww. sprawozdań oraz planu likwidacji.

Nie wymaga szerszego uzasadnienia, iż prawo dzierżawy i prawo do korzystania z nieruchomości są składnikami przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisu art. 55¹ kc.

Artykuł 62 Pr.u.n. stanowi zasadę, że do masy upadłości wchodzi majątek należący do upadłego w dniu ogłoszenia upadłości oraz nabyty przez niego w toku postępowania upadłościowego. Pojęcie mienia obejmuje wszystkie zbywalne prawa majątkowe upadłego o charakterze rzeczowym i obligacyjnym, niezależnie od podstawy nabycia, a zatem obejmuje ogół jego aktywów. W skład masy upadłości w wypadku upadłości likwidacyjnej wchodzi te wszystkie jej składniki, które mogą zostać spieniężone i przeznaczone na zaspokojenie wierzycieli. Do masy upadłości może także wejść prawo korzystania z rzeczy.

Na marginesie sprawy warto zauważyć, że z przebiegu postępowania upadłościowego wynika, iż pozwany chciał sprzedać przedsiębiorstwo upadłego jako całość. Wynika to z planu likwidacji upadłego i sprawozdań syndyka. Poza sporem jest to, iż pozwany współpracował z powodem w przedmiocie próby sprzedaży całego przedsiębiorstwa bo taka była wola powoda. Rozmawiał z potencjalnymi kontrahentami. Pozwany w pełni respektował uprawnienia właścicielskie powoda do przedmiotowych nieruchomości i starał się likwidować masę upadłości w sposób, który uwzględniałby interes powoda. W sprawozdaniu wprowadzającym z 12.06.2012r. syndyk wskazał, iż jego ocenie najkorzystniejszym dla masy upadłości byłaby sprzedaż przedmiotu leasingu w ramach sprzedaży przedsiębiorstwa jako całości zgodnie z art. 316 ustawy pr uin, a następnie rozliczenie się z finansującym. Natomiast w sprawozdaniu z dnia 23.11.2012r. wskazał, iż zainteresowaniem zakupem przedsiębiorstwa upadłego zgłosiła firm turecka A. z siedzibą w A. oraz pan Z. B..

Art. 316. 1. ustawy puin. stanowi, iż przedsiębiorstwo upadłego powinno być sprzedane jako całość, chyba że nie jest to możliwe.

2. Sprzedaż przedsiębiorstwa upadłego może być, po wyrażeniu zgody przez sędziego-komisarza, poprzedzona umową dzierżawy na czas określony z prawem pierwokupu, jeżeli przemawiają za tym względy ekonomiczne.

Zamiarem pozwanego nie była więc, co podkreślał w swoich zeznaniach, sprzedaż prawa użytkowania wieczystego ani prawa własności jakichkolwiek nieruchomości, lecz przedsiębiorstwa upadłego obejmujące prawo do korzystania z rzeczy i do ich używania zgodnie z obowiązującymi umowami. Pozwany w żadnym z dokumentów tj. w planie likwidacyjnym czy też sprawdzaniach nie twierdził, iż planowana próba sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego jako całości, będzie miała za przedmiot prawo wieczystego użytkowania gruntu czy też prawo własności jakichkolwiek budynków i budowli. Brak było więc podstaw do uznania, iż pozwany nie respektował uprawnień właścicielskich powoda. Działania pozwanego jako syndyka zmierzające do likwidacji masy upadłości jako całości z jednoczesnym zbyciem przez powoda przedmiotu leasingu i dzierżawy, były podejmowane za wiedzą powoda, który min. na spotkaniu w dniu 23 lipca 2012 roku wyraził chęć współpracy w z zakresie kontynuacji działalności upadłego. Powoda wiązał z upadłym stosunek obligacyjny, w którego konsekwencji upadłemu przysługiwało prawo korzystania z przedmiotu leasingu i dzierżawy, wchodzące do masy upadłości, a zatem zasadniczo, do czasu zakończenia trwania tych umów na syndyku nie ciążył obowiązek zwrotu (wydania) przedmiotu tych umów. Dopiero w dniu 23 kwietnia 2013 roku powód złożył skuteczne oświadczenie o wypowiedzeniu łączącej strony umowy leasingu i dzierżawy. Z tą chwilą wygasły prawa obligacyjne z umów leasingu i dzierżawy. Powód złożył to oświadczenie dopiero po wytoczeniu powództwa o wyłączenie z masy upadłości, co miało miejsce w dniu 3 stycznia 2013 roku. Pozwany nie złożył oświadczenia o rozwiązaniu umowy leasingu i dzierżawy a zatem również i z tej przyczyny istniała podstawa do obowiązywania tych umów aż do dnia wypowiedzenia przez powoda w dniu 23 kwietnia 2013 roku. Jak ważny był to moment świadczy pismo samego powoda z dnia 8 lipca 2013r. w sprawie Sadu Rejonowego we Włocławku sygn.. akt VGUo 1/13 karta 112 i 113 akt.

Z tych wszystkich względów zdaniem Sądu nie można uznać, iż pozwany dopuścił się w toku postępowania upadłościowego nienależytego wykonania obowiązków w rozumieniu art. 160 ust 3 ustawy Pr. u. i n.

Brak podstaw do przypisania pozwanemu zawinonego, nienależytego wykonania obowiązków czyni niezasadnym rozpatrywanie pozostałych przesłanek odpowiedzialności z art. 160 ust 3 ww. ustawy. Niemniej warto zaznaczyć, iż poniesiony przez powoda uszczerbek majątkowy w postaci kosztów procesu o wyłączenie z masy upadłości nie pozostaje w normalnym związku przyczynowym z zachowaniem pozwanego. Wydaje się, że gdyby powód złożył do sędziego komisarza wnioski o wyłączenie z masy upadłości wraz z dokumentami wskazującymi na rozwiązanie umowy leasingu i dzierżawy, wniosek ten, na co wskazuje treść uzasadnienia postanowienia wydanego przez sędziego Komisarza, zostałby wówczas uwzględniony. W rezultacie wytoczenie kolejnego powództwa o wyłączenie z masy byłoby bezprzedmiotowe. Zwykłym następstwem bowiem nieskutecznego rozwiązania umowy leasingu przez powoda było oddalenie złożonego przez niego wniosku przez sędziego komisarza i konieczności dochodzenie roszczenia w drodze procesu cywilnego.

Z tego względu Sąd uznał, iż zarzut naruszenia art. 160 ust. 3 ustawy Pr.u.n. był niezasadny i powództwo oddalił.

Fakt nieuczestniczenia powoda w postępowaniu upadłościowym prowadzonym przez innych wierzycieli przeciwko dłużnikowi (egzekucja prowadzona przez komornika T T., a następnie przez G. P.) nie ma znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy, choć potwierdza skuteczne egzekwowanie swojego roszczenia przez innych wierzycieli.

O kosztach procesu pozwanego i interwenienta ubocznego Sąd orzekł na podstawie art 98 kpc. Na kwotę zasądzoną od powoda na rzecz pozwanego złożyły się: kwota 386,13 zł tytułem wydatków na koszty świadków i 24 zł tytułem opłaty kancelaryjnej od wniosku o wydanie protokołu rozprawy oraz kwota 3617 zł tytułem wynagrodzenie pełnomocnika i pełnomocnictwa. – na podstawie§ 6 pkt 6) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz.U. z 2013r. poz 490 z póź.. zmianami)

Na kwotę zasądzoną od powoda na rzecz interwenienta ubocznego złożyły się: kwota 1112 zł tytułem opłaty od interwencji ubocznej oraz kwota 3617 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika.